

"Unge voksne muslimer i møte med det norske kvinnesyn"

BSSBAC Bacheloroppgave i sosiologi

Hvordan forstår unge voksne muslimer fra Midtøsten det norske kvinnesynet, og hvordan håndterer de det i praksis?

Universitetet
i Stavanger

DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET
Institutt for sosialfag

12. mai 2021

Forfatter: Helen Maty

Studentnummer: 250785

Kandidatnummer: 4122

Veileder: Ragnhild Sjurseike

Ord: 9279

Sammendrag

Denne oppgaven tar utgangspunkt i hvordan unge voksne muslimer fra Midtøsten forstår det norske kvinnesynet, og hvordan de håndterer det i praksis. Empirisk forskning viser at det eksisterer stereotyper om det norske kvinnesynet i innvandrers miljøer. Dette dreier seg om norske kvinners handlingsfrihet. Blant annet i klesstil, deres forhold til alkohol og menn. Disse stereotypene skyldes manglende forståelse mellom de ulike kulturene, og samtidig en manglende enighet om hva som skal være gjeldende kjønnsnormer i det flerkulturelle samfunnet. Tilliten og lojalitet mellom minoritetskulturer og majoritetskulturer blir svekket av disse stereotypiske tankene og ideene. Denne dualiteten mellom kulturer, må forstås i lys av personforståelse og kulturelle forskjeller, som også er påvirket av livssituasjon og overlevelsesstrategier. Oppgaven vil innledningsvis presentere hvorfor dette tema er relevant for sosiologi. Deretter, presenteres litteratur og teori som skal gi et bilde av denne dualiteten. I metodedelens vil jeg redegjøre for hvordan jeg har valgt å løse oppgaven. I tillegg til mine egne opplevelser og erfaringer i arbeidsprosessen. Videre vil jeg presentere funnene, empirien, som skal støtte oppgaven og besvare problemstilling. Kapittelet vil inneholde sitater og sammendrag fra intervjuene som har blitt gjort i forkant av oppgaveskrivingen. Det vil også drøftes hvordan ulike forståelser av kjønn i et flerkulturelt samfunn kan forsterke eller svekke integreringsprosessen. Samt hvordan kulturell og religiøs tilhørighet er med på å danne forståelse om andres normverdi. Det norske kjønnsperspektivet vil bli satt i kontekst til unge voksne muslimer syn på kjønnsroller, og det vil diskuteres hvordan de håndterer denne dualiteten i praksis.

Summary

This thesis is based on how young adult Muslims from the Middle East understand the Norwegian view of women, and how they handle it in action. Empirical research shows that there are stereotypes about the Norwegian view of women in immigrant groups. This is mainly about Norwegian women's freedom of action. Among other things in clothing style, their relationship with alcohol and men. These stereotypes are due to a lack of understanding between the different cultures, and at the same time a lack of agreement on what should be the applicable gender norms in the multicultural society. The trust and loyalty between minority cultures and majority cultures is weakened by these stereotypical thoughts and ideas. This duality between cultures must be understood in the light of personal understanding and cultural differences, which are also influenced by life situation and survival strategies. The

thesis will initially present why this topic is relevant to sociology. Then, literature and theory that will provide a picture of this duality will be presented. In the method section, I will explain my choices in the thesis. In addition to my personal experiences and experiences in the work process. Furthermore, I will present the findings, the empirical data, which will support the thesis and answer the hypothesis. The chapter will contain quotes and summaries from the interviews done prior to the thesis to collect the empirical data. It will also be discussed how different understandings of gender in a multicultural society can strengthen or weaken the integration process. As well as how cultural and religious affiliation helps to form an understanding of the norm value of others. The Norwegian gender perspective will be placed in the context of young adult Muslims' views on gender roles, and it will be discussed how they handle this duality in action.

Forord

Denne oppgaven ville aldri blitt skrevet om ikke jeg som en kvinnelig innvandrer fra Irak med kristen tilhørighet fikk erfare den beste siden av Norge, nemlig likestillingspolitikken.

Kvinnerettigheter er sentrale verdier i Norge, men til tross for det overføres ikke disse verdiene automatisk til innvandrer miljøer. Dette skyldes normene og verdiene innvandrer miljøer møter det norske samfunnet med. Dualiteten av hva som er gjeldende norm for kjønn, svekker integreringsprosessen.

Min interesse for integreringspolitikk begynte mange år tilbake. Tidligere har jeg tatt bachelor i pedagogikk ved Universitetet i Agder, og bacheloroppgaven omhandlet hvilke muligheter voksne innvandrere har til å utvikle et funksjonelt norsk språk på sine uformelle læringsarenaer. Gjennom sosiologistudiet kom jeg i kontakt med enda flere innvandrere fra ulike etniske bakgrunner. Mange av mønstrene jeg hadde observert gjennom årene kom veldig tydelig fram i de fleste innvandrer miljøer jeg møtte på i Norge. Ofte ble nordmenn sett på moralskt laverestående av innvandrere fra Midtøsten. Selv om de fleste innvandrere så på det norske samfunnet som en mulighetsskapende og utfordrende. Ble norske normer og verdier ofte kritisert og utpekt blant innvandrer miljøer. Dette gjaldt uavhengig av nasjonalitet eller religiøs tilhørighet. For de fleste tilsa det å bli norsk, å gi fra seg mye av den religiøse tilhørigheten, kulturen, identiteten og tradisjonen. Noen ganger kan forskjeller i verdier, tradisjoner eller levemåter skapte konflikter mellom minoritet og majoritet. Disse observasjonen og refleksjonen har vært drivkraften til denne bacheloroppgaven.

Til slutt vil jeg rette stor takk til veileder Ragnhild Sjurseike for tålmodighet, tydelige tilbakemeldinger og klare råd. Takk til informantene som delte opplevelser, meninger og refleksjoner rundt dette tema. Jeg håper at dere anser min behandling av informasjonen som respektfull, og håper på at denne oppgaven ga gi ny kunnskap om det flerkulturelle møte.

Helen Maty

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	1
SUMMARY	1
FORORD	3
KAPITTEL 1 – INNLEDNING	5
1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA	5
1.2 PRESENTASJON AV PROBLEMSTILLING.....	7
1.3 FORMÅL MED OPPGAVEN	7
KAPITTEL 2 – FAGLIG KUNNSKAP OG TEORETISK REFERANSERAMME	7
2.1 BEGREPSAVKLARINGER.....	7
2.2 MULTIKULTURALISMEN OG DET FLERKULTURELLE SAMFUNNET	8
2.3 VERDIER – HOLDNINGER – NORMER	9
2.4 Å GJØRE KJØNN: PERFORMATIVITET	11
2.5 STEREOTYPI – Å PUTTE FOLK I BÅS	11
2.6 THYMOS: SJELENS TREDJE DEL	12
KAPITTEL 3 – METODE	13
3.1 FORSKNINGSDESIGN	13
3.2 VALG AV METODE	13
3.3 INTERVJU OG INTERVJUGUIDE.....	14
3.3.1 <i>Snøballmetoden</i>	15
3.4 INNSAMLING AV DATA.....	15
3.5 PRESENTASJON AV INFORMANTENE	15
3.6 UTFORDRING OG FORDELER MED KVALITATIVT FORSKNINGSINTERVJU	17
3.6.1 <i>Konfidensialitet</i>	17
3.6.2 <i>Solidaritetsproblemer</i>	17
3.7 ETISKE OVERVEIELSER	18
3.8 STUDIENES TROVERDIGHET	19
KAPITTEL 4 – PRESENTASJON AV FUNN	19
4.1 KJØNN OG LIKESTILLING	19
4.1.1 <i>Hva er likestilling mellom kjønnene og hva er kvinnerettigheter?</i>	19
4.1.2 <i>Kjønnsrollefordeling</i>	20
4.2 MØTE MED NORSK KULTUR	21
4.3 UTFORDRINGER SOM INNVANDRER I MØTE MED NORSKE VERDIER	23
KAPITTEL 5 – DRØFTING	25
5.1 INTRODUKSJON.....	25
5.1.1 <i>Kjønnsproblematikk i et flerkulturelt samfunn</i>	25
KAPITTEL 6 – KONKLUSJON	30
KAPITTEL 8 – REFERANSELISTE	32
KAPITTEL 9 – VEDLEGG	36

Kapittel 1 – Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Helseminister Beint Høie (Høyre) utalte i 2017 at likestilling mellom kvinner og menn er den aller viktigste verdien i det norske samfunnet (Kristiansen, 2017). Norske kvinner er i verdenstoppen når det gjelder likestilling mellom kjønnene. Norge blir plassert på andre plass av 149 land på likestilling av World Economic Forum (Barne- og familiedepartement, 2018). En kilde til debatt i Norske medier er spenningen mellom likestilling og respekt for etnisk og religiøs minoritetskulturell bakgrunn og praksis. I integreringsdebatten hylles og kritiseres det multikulturelle samfunnet. Utfordringen er at innvandrere fra tradisjonelle samfunn bringer med seg kulturelle praksiser som bryter med det demokratiske bilde Norge fremmer (Jacobsen & Gressgård, 2002, s.189). Norske medier har satt søkelys på flere hendelser, blant annet den svenske-kurdiske Fadime Sahindal som skapte fokus på «æresdrap» (Majaaland, 2018). Samt Kadra-saken som tok for seg problemet med omskjæring av kvinner (Ødegaard, 2018).

Slike debatter peker på nye utfordringer for det flerkulturelle Norge, som skaper økende etnisk og kulturell differensiering i samfunnet. Hovedinnvendingen mot multikulturalismen er kvinnedebatten (Jacobsen & Gressgård, 2002, s.190). En norsk kvinne skal likestilles, og da må en minoritetskvinne likestilles for å integreres. Minoritetens kultur og tradisjoner blir oppfattet som barriere for inkludering og likestilling. Annfelt og Gulliksto hevder at kjønnslikestillingen i Norge ikke nødvendigvis spiller på lag med inkludering (Skauge-Hagland, 2014). Dette er fordi de kulturellekodene er med å forsterke de etniske forskjellighetene. Kvinner har hatt en sentral rolle i den kulturelle produksjonen av etnisitet (Jacobsen & Gressgård, 2002, s.192). Flere studier har vist at krav om dydighet og moralske motiver håndheves strengere overfor kvinner og jenter, enn gutter og menn (Eidhammer, 2016, s.137). Denne markante forskjellen på kvinner og menns forventede kulturelle oppførsel er essensiell for forståelsen av det flerkulturelle samfunn (Jacobsen & Gressgård, 2002 s.193).

Fra mediene kjenner vi oppslag som «Moralpolitiet i Grønland». Unge muslimske kvinner påkledning og atferd gjøres til gjenstand for diskusjon av moralpolitiet som består av egne familier og mennesker de ikke kjenner (Aftenposten, 2010). Plasserer vi moralpolitiet i en gruppe av norske kvinner, vil strengere føringer utpekes. Sussan Moller Okin tar opp

spørsmålet om hva som bør gjøres når minoritetsreligioners eller -kulturers krav kolliderer med normen for likestilling mellom kjønnene (Jacobsen & Gressgård, 2002, s.193). For å kunne forstå dette spørsmålet, må vi først forstå innvandrernes syn på likestilling mellom kjønnene, spesielt synet på kvinner.

Den feministiske kritikeren av multikulturalismen Unni Wikan (1995) argumenterer for at både i minoritets- og majoritetsgrupper, finnes det personer som ser ned på "de andre" som intellektuelt og moralskt laverestående. At en form for stempling eksisterer både hos nordmenn og innvandrere. Ifølge Wikans er innvandre selv delvis skyldig i det skille mellom majoritet- og minoritetskultur (Wikan, 1995, s.8). Dette skjer ved at en del innvandrere bruker sin "kultur" som en unnskyldning eller forklaring for deres møte med majoritetskulturen (Wikan, 1995, s.18). Videre mener Wikans at det må være lov å mene at noe er bedre enn noe annet, selv om dette innebærer en kritikk av minoritetene i et land. Spørsmålet som må stilles i et flerkulturelt samfunn, er hva ved en kultur skal man akseptere eller respektere, og hva skal man ikke godkjenne (Wikan, 1995, s.32).

Ofte fremmes etnisk norske som normbrytere, i motsetning til minoritetsmiljøer som er styrt av sine kulturellenormer (Jacobsen & Gressgård, 2002, s.195). For å få forståelse av de kulturelle aspektene, må vi først forstå hvordan en person forstår seg selv og fremstår for andre. Sissel Østbergs (2005) begrep "plurale integrerte identiteter" beskriver både det sammensatte og enheten i hvordan mennesker forstår seg selv, og hvordan en person fremstår for andre. Forståelsen og tilhørigheten til de norske verdiene rundt kjønn, betyr ikke nødvendigvis at en person fremstår eller føler seg rotløs og splittet mellom to kulturer. Østberg hevder at innvandrere utvikler en flerkulturell kompetanse som gjør at de kan navigere i det kulturelle mangfoldet og av sosiale tilhørigheter pluralismen bringer med seg. Samtidig kan fremstå som sammensatt, men likevel helhetlige personligheter (Østberg, 2005, s.101-104). Kan det være slik at identiteten blir pluralistisk, når kulturen blir pluralistisk? Derfor er det nødvendig å spør: *Hvordan forstå unge voksne muslimer fra Midtøsten det Norske kvinnesynet, og hvordan håndterer de det i praksis?*

1.2 Presentasjon av problemstilling

Problemstilling:

Hvordan forstår unge voksne muslimer fra Midtøsten det norske kvinnesynet, og hvordan håndterer de det i praksis?

1.3 Formål med oppgaven

Et av de viktigste debattene innenfor integreringspolitikken er likestillingsdebatten. For at innvandrere skal integreres best mulig i det norske samfunnet, er det etter min mening nødvendig med gjensidig forståelse av de kulturelle aspektene. Forholdet mellom majoriteter og minoriteter, krever forståelse og forhold til begge partene av saken. For å skape rom for mangfold, må vi identifisere barrierer som hindrer enkelte eller grupper i å delta. Hensikten med denne bacheloroppgaven er å forsøke å avdekke hindringer som påvirker integreringsprosessen. Målet er å gi innblikk som kan bidra til å finne nye løsninger og metoder for likestillingsproblematikken i et flerkulturelt samfunn.

Kapittel 2 – Faglig kunnskap og teoretisk referanseramme

I denne delen av oppgaven skal det kort redegjøres for aktuelle teorier for å besvare problemstillingen. Samtidig vil det bli redegjort for et par definisjoner relatert til problemstillingen, og oppgaveteksten.

2.1 Begrepsavklaringer

I dette delkapitlet vil jeg redegjøre for de forskjellige begrepene som brukes i oppgaven. Dette er for å tydeliggjøre hvordan begrepene skal forstås i oppgaven. Det er viktig å bemerke at de fleste ord og begreper er flertydige og kan variere fra et fagmiljø til et annet (Dalland, 2017, s.27).

Kultur og Flerkulturell

Det er flere definisjoner på hva betydningen av kultur og flerkulturell er. Ifølge Eriksen og Sajjad er kultur tanker, ferdigheter, kunnskap mennesker har tilegnet seg som medlemmer av et samfunn. Mens flerkulturell er forskjellige ideer, kunnskap og tanker som eksisterer i det samme samfunnet, med betydelig kulturelle variasjoner (Eriksen & Sajjad, 2020, s.41).

Likestilling

Likestilling går ut på at alle mennesker har like muligheter og rettigheter i samfunnet. Det er uavhengig av etnisitet, kjønn, religion, seksuell orientering og funksjonsevne (Ryste & Ikdahl, 2019). Det skal eksistere rettferdig fordeling av ressurser, innflytelse og makt. Når jeg bruker begrepet "likestilling" i oppgaven, viser jeg til likestilling mellom kjønnene. Diskusjonen om likestilling mellom kjønnene handler om å styrke stillingen for kvinner og jenter i samfunnet (FN, 2021).

Kjønnsroller

Kjønnsroller handler om ulike systematiske forventinger til menn og kvinner med tanke på holdninger og atferd (Schieffloe, 2011, s.508).

Stempling og stigma

Begrepene brukes ofte om hverandre, men samtidig er to ulike begreper. Et stigma er et kjennetegn eller en egenskap som en person blir merket. Dette merket kvalifiserer personen til å bli sosial avviker, og blir behandlet annerledes enn andre samfunnsmedlemmer (Schieffloe, 2011, s.205). Mens stemping er å bli satt i en bås, og blir assosiert med statusen som avviker. Stemping bidrar til å begrense en persons mulighet til å bli sett som helhetlig menneske, som vil si at andre roller og egenskaper til individet blir av mindre betydning. Individet går inn i en avvikerrolle (Schieffloe, 2011, s.397).

2.2 Multikulturalismen og det flerkulturelle samfunnet

I debatten om multikulturalisme og det flerkulturelle samfunnet er det viktigste og mest interessante, å forstå forholdet mellom majoritetskultur og minoritetskultur. Multikulturalisme bygger på ideen om at kulturelle forskjeller er viktige å ta vare på. Kjernen er å akseptere alle forskjeller i samfunnet. I den vestlige kulturen viser multikulturalisme til et samfunn med ulike personer med ulik bakgrunn eller andre kulturelle grupperinger (Eriksen & Stjernfelt, 2009, s.21). Kritikken av den ideologien er ikke de kulturelle ulikhetene i det flerkulturelle samfunnet. Snarere den ideologien som fokuserer på gruppe- og særrettigheter, som bygger på *kulturalismen*, der folk er determinert av sin kultur og ikke er i stand til å overskride den. Derved framhever man kulturens rettigheter overfor individene. Heller er ikke ren etnosentrisk holdning ønskelig. *Etnosentrisme* bygger på å vurdere andres verdier og skikker ut fra ens egen kultur. En plasserer sin egen kultur og/eller folkeslag i sentrum, og rangerer

alle andre ut fra ens egen kultur og hvor mye de ligner på en selv (Eriksen & Sajjad, 2020, s.48). For at flere kulturer kan leve side om side i et fellessamfunn, må samfunnets institusjoner og lover speile de forskjellige kulturene gjennom særrettigheter og spesielle hensyn til religiøse og etniske minoriteter (Eriksen & Stjernfelt, 2009, s.21).

Hvordan bør vi forstå og forholde oss til hverandre i det flerkulturelle samfunn? Ofte plasserer vi folk eller fenomener i feil kontekst eller sammenheng, hvor de ikke hører hjemme. Dette kalles å *feil kontekstualisere* (Eriksen & Sajjad, 2020, s.47-48). Vår kontekstuelloppfattelse setter krav til folk som ikke ligner oss. En *assimileringspolitikk* krever at minoritetsgruppen blir mest mulig lik majoritetsgruppen. Minoritetsgruppen gir avkall på sin kultur, og går over til majoritetsgruppens dominerende kultur. Mens en *integreringspolitikk* forsøker å sammenføre til en helhet. Minoritetsgruppen tilpasse seg majoriteten uten å gi fra seg personlig identitet i form av kulturell og religiøs tilhørighet. Det er en grense mellom kravet om likhet og retten til å være forskjellig (Eriksen & Sajjad, 2020, s.79-80).

Dilemmaet er, hvor mye likhet trenger vi i et samfunn og hvor mye ulikhet skal samfunnet bli preget av? Mohammad Bin Mahathir (1970) hevdet at et samfunn kan være harmonisk, selv om det eksisterer ulike ideer og livsstiler. Det krever felles respekt og forståelse for gruppenes tenkemåter og adferd. Denne form for harmoni blir byget på *tillit* mellom individer (Eriksen & Stjernfelt, 2009, s.47-49). Derfor er "*lojalitet*" den egentlige testen i et multikulturelt samfunn (Eriksen & Stjernfelt, 2009, s.52).

2.3 Verdier – Holdninger – Normer

Et flerkulturelt samfunn er et samfunn med kulturelle variasjoner mellom medlemmene (Eriksen & Sajjad, 2020, s.41). En del av det som utgjør kultur, er *verdier*. Verdier er som *standarder for vurdering av alternativer*. De fastlegger hva som er rett, galt, ønskelig og viktig for en gruppe av mennesker/samfunn. Verdier avklarer handlinger og rettferdig gjør dem. Avvisning av de verdiene oppfattes som avvisning av samfunnets fundament eller gruppens fundament (Schiefløe, 2011, s.140).

En måte å konkretisere verdiene på, er gjennom *holdninger*. Holdninger betegnes som en måte å tenke, føle, handle på overfor en ide, individ, verdi etc. (Schiefløe, 2011, s.143-144). Kort sagt det er en oppfatning eller innstilling en person har til noen eller noe.

Individet blir begrenset som et fritt individ gjennom normene. *Normer* er forventningene til hvordan vi mennesker skal oppføre oss og være. For eksempel forventinger til hvordan gutter og jenter skal opptre. Normene definerer hva som er sosialt akseptablet, der det er utbredt enighet om hva som er godtakbar atferd (Ungdom, 2015, s.8). Normene blir opprettholdt gjennom interaksjon med andre individer. Hvilken norm som er gjeldende og hvordan de praktiseres, varierer mellom ulike miljøer og grupper. Som et medlem av et samfunn eller gruppe, er det mye enklere å tilpasse seg normene og idealene i samfunnet, enn å rette opp i dem (Schiefløe, 2011, s.149).

Noen grupper av mennesker befinner seg i sterkt normregulerte samfunn eller miljø. Denne formen for kontroll blir definert som *normativ kontroll*, den er mer synlig i små byer eller miljøer, enn i store. Dette er fordi det er lettere å slippe unna med i storbyens anonymitet (Schiefløe, 2011, s.149). Problemet med denne form for kontroll, er at den gir *normfølere* muligheten til å ha meninger om individer som bryter med normen. I sosiologien benytter man begrepet "*sosialt avvik*" om handlinger som bryter med forventningene og gjeldende normer i et samfunn (Repstad, 2007, s.53). Denne formen for makt bidrar til å bygge skillet mellom "oss" og "dem".

Normbrudd kan medføre at andre definerer din identitet. *Identiteten* vår er en blanding av hvordan andre oppfatter oss og hvordan vi oppfatter oss selv (Ungdom, 2015, s.19). En viktig, og positiv, siden ved normbrudd er at det kan føre til sterkere tilhørighet og følelse av fellesskap i noen grupper. Dette vil si, selv om noen bryter en universell norm så kan individet fortsatt handle i samsvar med de lokale normene. Normbrudd har innovasjonskraft. Det at en gruppe av mennesker eller noen enkelte individer velger å bryte med de gjeldende normer i et samfunn. Dette kan settes opp mot Pierre Bourdieus begrep «*doxa*» (enighet). *Doxa* er den herskende enigheten i et samfunn. *Doxa* blir hele tiden utfordret, og som oftest av nye grupper. De nye gruppene ønsker endringer, og tar opp kampen mot *doxa* for å fremme nye ideer. Den nye gruppen blir kalt *heterodoxa*, mens forsvaret blir beskrevet som *otradoxa*. Enten de har mye innflytelse eller ikke, er de med på å bidra til utfordring og utvikling av samfunnet. Bourdieu hevder at når *doxa* (den legitime enigheten om gjeldende norm) blir

utfordret, blir ikke ting som de var før. Dette er fordi nytt legitimeringsarbeid oppstår, hvor det tause og skjulte er ikke lenger taust (Aakvaag, 2008, s.156-157). Til slutt gir normbrudd handlingsrom for individer som ikke har samme muligheter som andre. Enkelt normbrytere ønsker å følge normene i samfunnet, men på grunn av ulike forhold ender det med å bryte normen. Dette blir kalt for *umotivert avvik* (Martinussen, 2008, s.262).

2.4 Å gjøre kjønn: Performativitet

Ofte oppfatter vi kjønnsnormene som noe gitt og naturlig. Grunntanken er at vi er født som enten biologisk mann eller kvinner, og hvor samfunnet blir strukturert og organisert ut ifra hvordan menneske blir inndelt i kategoriene mann og kvinne. Her tildeles ulike verdier, overbevisninger og vurderinger om hva som skal være gjeldene for en kvinne og en mann (Ungdom, 2015, s.7-9). Judith Butler strider med forestillingen at kjønn er noe gitt eller naturlig, og hevder at kjønn er *performativt*. Den befinner seg mellom det gitte og det valgfrie. Ifølge Butler er kjønn en effekt av en bestemt måte å snakke på. Vi oppfatter kjønn ut fra tid og rom, altså konteksten. Derfor er kjønn i endring. Butler hevder at det ikke er mulig å si at det finnes noe kjønn eller kropp, ut ifra den diskursive praksisen som konstruerer denne oppfatningen. Grunnen til det, er at kroppen alltid er formet. Det som former kroppen, er maktdiskursene. Denne form for makt er definerende og normgivende (Jegerstedt, 2008, s.75-76).

Butler performative begrep handler om hvordan uttrykk og utsagn fra kropp og språk repeterer normer fra kjønn, og danner den kulturelle og sosiale kjønnspraksisen. Kjønnsideitet blir som en diskurs; det å være en mann eller kvinne omhandler om bestemte måter å repeterer konkrete iscenesettelser på. Kjønn er ikke en stabil identitet, men en identitet som er dannet gjennom en stilisert gjentakelse av handlinger. For eksempel gjennom uttrykk, tale, kleskoder, og representasjoner. Å gjøre kjønn blir på denne måten en iscenesettelse, og det man operere med består av sosiale strukturer og normer (Butler, 1988, s.519-522).

2.5 Stereotypi – å putte folk i bås

De fleste av oss har kjønnsstereotyper som styrer hvordan vi tenker, som er også bunnet til vår kultur (Kulturdepartementet, 2019). Stereotypi er forutsigbare framstillinger av antatte kulturtrekk om hvordan noe eller noen er. En stereotyp er fordomsfull, og har en nedlatende holdning til andre. Ofte ser man vekk fra at det eksisterer individuelle variasjoner, og ser ting

fra et etnosentrisk perspektiv. Stereotypi refereres til overdrevet eller tendensiøse beskrivelse av det faktiske forholdet. For innvandrere blir det å ta hensyn til kvinnelige familiemedlemmer ansett for å være et positivt trekk, det viser lojalitet og ansvarsfølelse. Mens det for etniske nordmenn kan tolkes som overdrivelse og et tegn på negativ kontroll. Andre stereotyper knytter seg ikke til noen forhold, og stiller seg kritisk til det ukjente (Eriksen & Sajjad, 2020, s.56-57).

En gruppe stereotyper kan fungere som *selvoppfyllende profetier*. Dette skjer ved å bruke sin makt til å påstå noe om noen, helt fram til påstanden blir legitim. Som for eksempel å gå rundt å mene at norske kvinner ikke har grenser. Stereotyper styrker gruppens fellesskap, og gir en form for ideologisk begrunnelse av etniske grenser. Stereotyper kan virke skadelig i et samfunn, fordi en gruppe av mennesker blir stemplet av samfunnet. Det kan skape et fiendebilde, og danne et skille mellom "oss" og "dem" (Eriksen & Sajjad, 2020, s.57-58).

2.6 Thymos: Sjelens tredje del

Hva er drivkraften for at noen lar seg bli styrt av sterke normregulerte samfunn? Francis Fukuyama (2019) tar opp i sin diskusjon teorier om menneskelig adferd som bygger på teorier om menneskelig natur. Disse teoriene er bygd av vår felles biologi, og ikke av normer og vaner i de forskjellige samfunnene. De er grunnleggende av våre egenskaper som eksisterer uavhengig av kultur eller samfunn (Fukuyama, 2019, s.25-26). Hovedfokuset hans er *Thymos*, som definerer følelsen av stolthet, og virker uavhengig av menneskelig natur (f.eks. begjær) (Fukuyama, 2019, s.26-28). I *Thymos*, som er sentrum av både stolthet og sinne, finner vi verdivurdering. Hvert enkelt individ lengter etter positive tilbakemeldinger, verdi og egen verdighet. Denne from for bekreftelse kommer fra andre medlemmer i samfunnet, som anerkjenner deres verdi. Får man den bekreftelsen man er ute etter, får man følelsen av stolthet. Får man ikke den anerkjennelsen, føler individet seg enten skamfull (å ikke klare å leve opp til visse standarder eller forventinger) eller sinne (at andre undervurderer individets evne) (Fukuyama, 2019, s.28-29). Individene som drives av *thymos*, anser seg selv som voktere, hvor de oppfatter seg selv som moralsk annerledes på grunn av sine dyder. Ære og «felles beste» motiverer dem til å kjempe for nettopp det målet (Fukuyama, 2019, s.30).

Fukuyama hevder at denne kampen for anerkjennelse driver vårt samfunn i dag. For å løse det ønske om anerkjennelse, må vi fokusere på allmenn anerkjennelse. Her skal hvert enkelt

menneskes verdighet blir anerkjent. Denne allmenne anerkjennelsen blir utfordret av andre faktorer, for en mer delvis anerkjennelse. Gjennom religion, nasjonalitet, etnisk tilhørighet osv. Fukuyama sier at vi må finne veien tilbake til en allmenn forståelse av menneskelig verdighet, ellers vil vi leve i konstant konflikt (Fukuyama, 2019, s.13).

Kapittel 3 – metode

I dette kapittelet vil det bli redegjort for valg av metode. Jeg vil vise til fremgangsmåten som ble benyttet for å samle inn og behandle datamaterialet. Formålet med metoden er å kunne besvare problemstillingen. Fokuset vil ligge under kvalitativ metode, utvalgsproblematikk, snøballmetode, og etiske overveielser.

3.1 Forskningsdesign

Denne oppgaven tar utgangspunkt i hermeneutisk forskningsdesign. Forskningsdesignen bygger på fortolkningslære og forståelselære (Krogh, 2014, s.10). Metoden handler om hvordan vi forstår, hva vi kan forstå, hvorfor noe gir mening og noe annet ikke gir mening. Forståelse er knyttet til språk og handling, gjennom det kan vi danne forståelse som gir mening for oss, eller vi kan ikke forstå det (Krogh, 2014, s.7-8). Utgangspunktet i oppgaven er å skape forståelse i et flerkulturelt samfunn. Hvordan de ulike verdibildene blir uttrykt og satt i verk i praksis. Hvorfor velger noen enkelte mennesker å bryte med majoritetens norm, og danne sin egne meningsskaping. Gjennom den fortolkningslæren ønsker jeg en dybdeforståelse av disse møtene, og hvordan møtene blir håndtert i praksis.

3.2 Valg av metode

Metode betyr «veien til målet» (Kvale & Brinkmann, 2012, s.99). Gjennom metode velger en å fortelle om oppgavens problemstilling. «Metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet av metoder» (Dalland, 2020, s.51).

Primært søkte jeg dybdekunnskap om informantenes meninger, fortellinger og erfaringer om det norske kvinnesynet. Derfor falt valget på kvalitative tilnæringsmåter. I kvalitativ metode er man opptatt av å forstå, fortolke eller dekonstruerer aktørenes erfaringer innenfor et visst aspekt (Brinkmann & Tanngaard, 2010, s.17).

Hensikten bak valget, er å få informantenes egne erfaringer av situasjonen de befinner seg i (Dalland, 2020, s.65). Ofte kommer opplevelser og erfaringer etter at man har assosiert rundt spørsmålet som stilles. Individet er bærer av de sosiale mønstrene. Derfor er ikke individet i seg selv vesentlig, med heller de sosiale mønstrene (Widerberg, 2001, s.59).

3.3 Intervju og intervjuguide

«Intervjuet er rettet mot intervjupersonens levde hverdagsliv og hans/hennes forhold til sin egen livsverden» (Dalland, 2020, s.69).

Målet med kvantitativt forskningsintervju er å forstå seg på informantens livsverden og fremme mening (Dalland, 2020, s.70). Samtale er det viktigste redskapet man kan ha i arbeid med mennesker. Når man går inn i samtalen, er det nødvendig å bruke alle sine menneskelige og faglige ressurser (Kvale & Brinkmann, 2012, s.258-259). Svarene man kan få under intervjuprosessen varierer mye i meningsinnhold. Mennesker er i utgangspunktet ikke entydige og ofte er avhengig av kontekst (Danielsen, 2007, s.613). En slik refleksjon bidro at jeg under samtalen ofte observerte respondentens svar knyttet til opplevelser rundt tema.

Intervjuguiden består av 13 spørsmål. Selv om spørsmålene var bestemt på forkant, ble det latt mer vekt på dybdesamtale hvor intervjuet fikk en mer ustrukturert form. Innledningsvis startet jeg med spørsmålene om bakgrunn til intervjupersonene, før jeg gikk videre på spørsmål knyttet til tema. De første spørsmålene skulle åpne for samtalen og tema. Formålet med de spørsmålene er å få informantene til å tenke og reflekter rundt tema, danne seg noen meninger. Det siste spørsmålet var et mer "åpent spørsmål". Baktanken var at intervjupersonene selv kunne komme med kunnskap rundt tema som jeg kanskje ikke hadde reflektert over.

Jeg startet intervjuet med å forklare informantens rettigheter, at de kunne trekke seg når som helst, og under hvilken som helst omstendighet eller uavhengig av grunn. I forkant av intervjuene ble det sendt ut et informasjonsskriv til hver enkel informant. Innholdet i informasjonsskrivet var blant annet hva oppgaven består av og problemstilling. Det ble opplyst om at det skulle tas opp lydopptak, og derved krevdes deres samtykke. I skrivet stod informantenes rett til å klage ved brudd på personvern. Informanten fikk tilgang til kontaktinformasjon til veileder, NSD og personvernombudet.

3.3.1 Snøballmetoden

Rekruttering av deltakere skjedde gjennom snøballmetoden. Snøballmetoden refererer til en prosess som starter med et lite utvalg og som utvides, på samme måte som en snøball vokser når den ruller. Først blir en eller få mennesker kontaktet, og videre spør de andre om de ønsker å delta i undersøkelsen. Fordelen med metoden er at informantene selv bidrar med å rekruttere av deltakere, og ikke forskeren selv. Samtidig at man får tilgang til et nettverk av aktører med samme bakgrunn eller livsverden. Ulempen med metoden er at utvalget vil bestå av personer fra samme nettverk og miljø. En annen ulempe er at utvalget kan bestå av aktører som er fortrolige med forskningen. Thagaard hevder at individer med høy utdanning er mer positive til å delta som intervjupersoner enn personer med lav utdanning. Mennesker som mestrer sin livssituasjon søker ofte å være informanter, i motsetning til de som har mer konfliktfylte forhold (Thagaard, 2018, s.56-57). Dette gjenspeiler mine informanter, der alle fire tar høyere utdanning.

3.4 Innsamling av data

Det ble gjennomført fire dybdeintervju med fire forskjellige informanter, blant dem var to kvinner og to menn. Respondentene er unge voksne innvandrere mellom 20-25 år med muslimsk bakgrunn fra Midtøsten. Alle informanter har oppholdt seg i Norge lenge, og en av dem er født og oppvokst i Norge.

Under intervjuet hadde jeg intervjuguiden foran meg på et A4 ark. Hvor jeg noterte små stikkord underveis. Jeg valgte å ta opp lydopptak for å holde fokus på informantene, og vår samtale. Lydopptaket ble tatt opp på diktafon. Det var viktig med god kommunikasjon, og at spørsmålene ble forstått på best mulig måte. De fikk tydelig beskjed at de måtte spør dersom noe var utydelig. Etter at intervjuet tok slutt, gikk vi gjennom det som ble sagt. Her kunne de tilføye dersom noe manglet, eller om noe ble misforstått. Lydinnspeilingen av forskningsintervjuene ble transkribert og lagret på VeraCrypt. På slutten av prosessen skal alt slettes så det ikke ligger igjen noen spor av samtalen.

3.5 Presentasjon av informantene

Alle fire informanter er unge voksne fra Midtøsten med muslimsk bakgrunn. Alle er studenter og tar høyere utdanning. Noen av dem er født og oppvokst i Norge, mens andre kom til Norge

på et senere tidspunkt. For at presentasjon av innsamlede data skal være best mulig formidlet har informantene fått fiktive navn. Dette er for å ivareta personvern og gi oppgaven bedre flyt.

Presentasjon av Sarah

Sarah er 25 år gammel. Hun kom til Norge sammen med familien sin da hun var 3 år gammel. Sarah kommer fra en konservativ og religiøs familie. Selv om hun har vokst opp blant etnisk norske, består hennes sosiale nettverket av mennesker fra samme kulturelle tilhørighet.

Presentasjon av Rama

Rama er født og oppvokst i Norge. Hun er 20 år gammel, og er veldig for likestilling mellom kjønnene. Rama er vokst opp i et muslimsk hjem som har klart å balansere mellom de ulike kulturen. Hun uttrykker at hun har fått all den friheten hun kunne ha drømt om som en muslimsk kvinne. Hennes sosiale arena består av mennesker med forskjellige etnisitet og trosretninger. Som student bor hun i et kollektiv sammen med 7 etnisk norske menn.

Presentasjon av Mustafa

Mustafa er 24 år gammel, og har bodd i Norge i 6 år. Han kommer fra en tradisjonell og religiøs familie. Selv om hans opphold i Norge er kortere enn de andre, har han står forståelse for de ulike kulturene. Han referer til at i hjemlandet så er det forskjeller mellom folk som kommer fra storbyer og folk som er fra landsbyer. Han er vant med storbykulturen hvor kvinner og menn studere og er ute i arbeid.

Presentasjon av Ali

Ali kom til Norge når han var noen måneder gammel, han er nå 23 år gammel. Han identifiserer seg selv som innvandrere, selv om han har bodde i Norge mesteparten av livet. Ifølge han kommer hans religiøse og kulturelle tilhørighet først. Han kommer fra en stor familie, og han føler stort ansvar overfor sine søstre.

3.6 Utfordring og fordeler med kvalitativt forskningsintervju

3.6.1 Konfidensialitet

I en etisk forsvarlig forskningspraksis er det et krav om anonymitet (Thagaard, 2018, s.24). Anonymitet kan bidra til å se det generelle i det individuelle. Forskeren og leseren får en større distanse til datamaterialet (Dalland, 2017, s.239). Den kvalitative metoden gir mulighet til dybde samtaler som kan berøre sensitive opplysninger. Det er en mulighet til å fortelle om egne livserfaringer og tanker rundt forskjellige spørsmål (Dalland, 2020, s.172).

Allikevel kan det oppstå dilemmaer med hensyn til konfidensialitet. Kravene til etterprøvnbarhet og pålitelighet må oppfylles. Utfordringene ligger i at når målgruppen tilhører et lite samfunn eller gruppe kan informasjonen lettere bli gjenkjennelig for andre (Thagaard, 2018, s.25). Når det er sagt er det essensielt å behandle sensitive opplysninger med varsomhet. Forskeren må gjøre en vurdering av de opplysningene som deles under intervjuet, der sensitiv og gjenkjennelig informasjon utelukkes i forskningen.

Å ivareta deltakerens anonymitet krever årvåkenhet og taushetsplikt (Dalland, 2020, s.172-173). All kontakt før intervjuene, for å avtale tid og sted, ble gjort gjennom muntlig og skriftlig samtale. Alle meldinger og mail som ble sendt under den prosessen ble slettet etter intervjuet var over. Under intervjuet ble ikke personlige navn på informantene brukt. For å ivareta anonymiteten har jeg brukt fiktive navn gjennom oppgaven for å hindre noen form for kjennskap til mine informanter. Det ble heller ikke nevnt hvor i landet intervjuet fant sted.

På grunn av at oppgaven omhandler kjønnsroller og likestilling i et kulturelt og religiøst perspektiv ble et meldeskjema sendt til NSD for godkjenning ved hjelp av min veileder. Dette er for å sikre og ivareta personvern til informantene. Forskeren er pliktig til å ivareta personvern og håndtere data på mest mulig konfidensiell måte etter lovlig grunnlag og god dokumentering (NSB, 2020). Når oppgaven er levert og vurdert, vil NSD bli kontaktet og informert om at prosjektet er ferdig, og alle former for opplysninger er slettet.

3.6.2 Solidaritetsproblemer

Et metodeproblem er forskerens solidaritet med intervjupersonene. Det vil påvirke materialet og svarene til informantene. Velger forskeren å studere og forske på et tema han/hun har

tilknytning til kan det oppstå solidaritetsproblemer. Solidaritet kan i tillegg få en betydning under intervjuet, prosessen av tolkningen og formidling av rådata. Samtidig kan dybdeintervjuer medføre nærhet og innlevelse av informantene og deres livsverden. Dermed vil tolkningen av materialet bli påvirket av forskerens egen tilknytning til stoffet (Dalen, 2013, s.20). En metodefeil som kan dukke opp er min egen kulturelle bakgrunn, og at min interesse og kunnskap om kulturer og religioner dermed trør inn i forskningsprosessen.

3.7 Ethiske overveielser

Under et intervju kan det oppstå etiske komplikasjoner underveis. Årsaken er at forskningsprosessen skal gjennomføres på en forsvarlig og verdig måte. Ethiske overveielser omhandler å tenke gjennom hvilke etiske utfordringer arbeidet kan medføre. Tillit er viktig for å få kunnskap om informantenes livsverden (Dalland, 2017, s.235-236).

Før intervjuene skulle finne sted, var det flere viktige etiske hensyn som måtte tas som er vist i metodekapitlet. En etisk utfordring er min personligtilknytning til informantene.

Solidaritetsproblemet dukker opp her (Dalen, 2013, s.20). Etersom jeg har en relasjon til intervjupersonene, var tillit lett å bygge og de følte seg trygge på å dele egne erfaringer. Et negativt aspekt er at informantene kunne utelatte informasjon på bakgrunn av min relasjon til dem. Enten fordi de tok det som en selvfølge at jeg hadde tilgang til den informasjonen, eller at de ikke ønsket å endre mitt syn på dem. Jeg ga tydelig beskjed at jeg var en objektiv og nøytral part, og ba dem svare på spørsmålene som om jeg var en utenforstående.

Etersom studiet omhandler sensitive tema var det essensielt at informanten ikke følte seg krenket. Forskeren må respektere informanten dersom han/hun ikke ønsket å snakke om et punkt, det er ikke ønskelig at informanten skal føle seg tvunget til å dele informasjon. Målet var å møte personen med åpenhet og respekt. De fleste av mine informanter kommer fra konservative hjem, og dette kunne treffe sårbare punkter. Det at jeg også er fra Midtøsten og deler samme kultur, skapte trygghet for dem. Jeg prøvde å synliggjøre vår likeverdighet. Når det gjelder den religiøse tilhørigheten, var det et tema som ikke ble spurt om direkte, men heller at informanten selv ønsket å forklare sitt ståsted gjennom sin religiøstilknytning.

3.8 Studienes troverdighet

Reliabilitet handler om hvor pålitelig forskningen gjennomføres. Under en forskningsprosess må forskeren hele tiden gjøre vurderinger, og tar valg. Valgene kan omhandle problemstilling, teori, forskningsmetode, analyse av data, valg av informanter. Reliabilitetsprosess er avhengig av hvor godt forskeren er i stand til å gjøre rede for valgene, og valgenes betydning for resultatet (Berfring, 2020, s.43-44). Tidligere i oppgaven nevnte jeg min relasjon til informantene. Jeg har forsøkt å styrke oppgavens reliabilitet ved å understreke for deltakeren at de skal svar som om de ikke hadde en relasjon til meg fra før. Dette er for å øke oppgavens troverdighet.

Validitet tar for seg i hvilken grad resultatene for en studie er gyldige. Oppgaven er sterk valid dersom den klarerer å dekke formålet med oppgaven, samtidig gi et reelt bilde av virkeligheten (Berfring, 2020, s.41-43). For å øke validiteten, var det et bevisst valg å la oppgaven være mer empirisk enn teoretisk. På denne måten har det blitt lagt vekt på studienes funn istedenfor faglig kunnskap og teori.

Kapittel 4 – Presentasjon av funn

I denne del av oppgaven vil funnene blir presentert fra intervjuene, og analyse av disse funnene. Kapittelet blir inndelt i delkapitler etter tema.

4.1 Kjønn og likestilling

4.1.1 Hva er likestilling mellom kjønnene og hva er kvinnerettigheter?

Alle som ble intervjuet var enige i at det skal være likestilling mellom kjønnene. At kvinner og menn skal ha de samme rettigheter og muligheter i samfunnet. Alle ble stilt oppfølgings spørsmål om hva de rettighetene og mulighetene innebærer – her var svaret hos de fleste at både kvinner og menn skal ha rett til utdannelse, like muligheter i yrkesvalg, samme økonomisk mulighet, mulighet til personlig interesser og likt ansvar for hjem og barn. Selv om det var en allmenn enighet om begrepenes betydning, var det uenigheter om kjønnsrollene:

Mustafa var veldig opptatt av det religiøse perspektivet på kjønn og likestilling:

Likestilling mellom kjønnene er at alle skal ha like rettigheter. Grensen til likestilling stopper når religionen begynner. Her kommer skillet mellom mann og kvinne.

Ali knyttet synet på kjønn mot de kulturellenormene. For han var samfunnsnormene så pass viktig, at man hele tiden følge normen og ikke opptre som en sosialavvikler. Dette er viktigere for kvinner enn menn:

Likestilling mellom kjønnene er at de skal ha samme rettigheter og muligheter i samfunnet. Derimot er menn og kvinner biologisk forskjellige. Kultur, religion og miljø danner et skille mellom kjønnene. Hvis en kvinne handler utenfor normen, blir hun automatisk stemplet. Derfor har en kvinne ansvar for å ikke bli stemplet med noe negativt og ødelegge sitt rykte. Grensen til likestillingen mellom kjønnene går til den grad hvor en kvinne blir stemplet med noe dårlig.

Sarah la mer vekt på egne erfaringer når det gjald likestilling mellom kjønnene og kvinnerettigheter. Hun opererte med begrepet i form av hva som begrenser henne som en kvinne, og hva slags muligheter norsk kultur har åpnet for henne som en kvinne:

Min kulturelle bakgrunn hindrer meg som en ung kvinne å oppnå mine mål og ambisjoner. Kulturen kan påvirke friheten til et individ.

Rama mente at kvinnerettigheter og likestilling mellom kjønn måtte settes i kontekst:

Fra innvandrers perspektiv innebærer kvinnerettigheter at kvinner skal ha mulighet til utdanning, karriere, å reise, oppnå sine mål i livet. Mens fra et norsk perspektiv, snakker vi om ytringsfrihet, åpenhet uten å bli dømt eller sett på annerledes. Fordeling av makt, innflytelse og ressurser. Frihet til seksuell orientering eller klesvalg. Vi snakker om to forskjellige kamper når det gjelder kvinnerettigheter.

Det var tydelig forskjeller på svarene mellom kjønnene. Unge menn la større fokus på hvor grensen til likestillingen mellom kjønnene lå. Mens kvinnene la større vekt på hvilke utfordringer som eksisterer med likestilling mellom kjønnene. For dem var kampen for utdanning, karriere, mål og ambisjoner viktigere enn kampen mot makt- og ressursfordeling.

4.1.2 Kjønnrollefordeling

Informantene hadde ulike syn på kjønnsrollene i Norge. 2 av 4 informanter var kritiske til hvordan kjønnsrollene har forandret seg i Norge, mens de resterende hadde en mer positiv

holdning til kjønnsrollene. Kun 1 av 4 av informanter mente at en kvinne kan oppføre seg som hun ønsker utenfor normene og forventingene. Mens 3 av 4 informanter mente at det er viktig med etablerte rollemønstre for kjønnene.

Ali hevdet:

Jeg mener at kjønnsrollene i Norge er veldig feil i forhold til kvinner. Jeg oppfatter det norske samfunnet som veldig åpent samfunn uten grenser. Hvor det ikke lenger stilles krav og forventinger til kvinner. Kvinner går kledd som de vil, har sex med hvem de vil. Når det blir for mye frihet, spesielt for kvinner, blir det ingen grenser.

Mustafa antydte følgende:

Man skal ikke blande mellom kjønnene, en kvinne er en kvinne og en mann er en mann. Rollefordeling i form av jobb, utdanning og husarbeid skal ikke eksistere, her er alle på lik linje. Grensen går når en kvinne blir en mann i hennes adferd.

Rama var den eneste informanten som stilte seg veldig positiv til kjønnsrollene. For henne var det viktigste, det personlige valget. Alle individer skal ha rett til å gjøre det de ønsker. Ethvert individ kan leve slik han/hun ønsker uten noen form for sosial kontroll eller fordømmelse.

4.2 Møte med norsk kultur

Flere av informantene fremhevet betydningen av deres kulturelle og religiøse bakgrunn. Ofte er deres møte med det norske kvinnesynet påvirket av deres identitet og kulturelletilhørighet. Alle var samstemt i at de møtte den norske kulturen med respekt, selv om de var uenig med mye av den kulturelle praksisen.

Sarah kom med følgende erklæring:

Jeg synes ikke det passer meg å være 100% norsk. Jeg er vokst opp med muslimske verdier, og det er en del av min identitet. Å gå fra muslimske verdier til norske verdier vil skape en identitetskrise for meg.

3 av 4 informanter har ikke norske venner i sitt nettverk. Den eneste arena de møter norske kvinner på er enten på jobb eller studie:

Sarah har i ulike anledninger prøvd å danne seg gode relasjoner til norske kvinner, men møter stadig på utfordringer på grunn av kulturkrasj:

Jeg har norske venner innenfor jobb. En utfordring jeg møter på er den norske drikkekulturen. På jobb pleier en gruppe jenter å sette opp jentekvelder, men det er alltid alkohol innblandet. Det skiller meg ut av gruppen, fordi islam forbyr alkohol.

Det er en enighet at drikkekulturen i Norge oppleves blant innvandrere som utfordrende. Det kom som et sjokk for Sarah når hun møtte en norsk kvinne som ikke drakk alkohol:

En dag så møtte jeg en norsk kvinne som fortalte meg at hun ikke drakk alkohol. Dette skal egentlig ikke komme som et sjokk, men jeg ble overrasket på grunn av det var en av de sjeldne tilfellene hvor en norsk kvinne sa at hun ikke drikker alkohol.

Mustafa sier at religion forbyr en kvinne til å handle like fritt som en norsk kvinne ville handlet:

En kvinne fra Midtøsten kan ikke komme hjem seint på kvelden, drikke seg full, gå lett kledd, bli sett med ukjente menn – som norske kvinner. Dette er fordi kulturen henger sammen med religion. Religion forbyr en kvinne til å handle på denne måten. Kvinner og menn er adskilte i våres samfunn.

Alle informantene mente at flere av innvandrere fra Midtøsten møter på utfordringer med det norske kvinnesynet. Noen av de begrepene som dukket opp i diskusjonen er: skam, haram, jenter som går skeivt osv.

Mustafa sier:

Flere har reagert på norske kvinner. Blant annet klesstiling, hvordan de oppfører seg generelt. Flere mener at de eier ikke skam.

Sarah forteller om et bilde som er bygd blant innvandrere om norske kvinner eller jenter er:

Det er en enighet at kvinner med mye frihet oppfattes som løs. Jentene som går skeivt er jenter som drikker, går med lite tildekket klær, har flere kjærester, henger med gutter, er ute seint på natta.

Alle som ble intervjuet var enig i at det norske kvinnesynet har blitt stigmatisert. Det er en enighet at de stereotypiske tankene om norske kvinner er i forhold til åpenhet for sex, alkohol, klesstil og forhold til menn.

Ifølge **Rama** er det flere innvandrere som er stereotypiske og skeptiske på grunn av det er mangel for forståelse og aksept for kulturen. Flere foreldre er skeptiske på grunn av de ønsker å beskytte barna mot en slik atferdsmønster:

Innvandrere foreldre er redde for egne barn skal opptre på samme måte som norske. Dette er fordi det ikke samsvarer religionen og verdiene de er vokst opp med.

4.3 utfordringer som innvandrere i møte med norske verdier

De fleste var enige at nordmenn må få lov til å praktisere egen kultur. utfordringen som innvandrere er ikke nødvendigvis kulturen, men hva slags forventninger som stilles som innvandrere blant nordmenn. Dilemma er at hvor skal man møte hverandre, og forstå hverandre.

Mustafa sier at forventninger som stilles blant norske til en muslimsk kvinne er:

Muslimsk kvinne skal ta av seg hijab. Ha svømming med gutter og jenter. Delta i drikkekulturen. Gå med mindre klær.

Slike forventninger medfører at flere tar avstand til det norske samfunnet. For de fleste innvandrere handler integreringen om å tilpasse seg samfunnet, men samtidig hold på egen identitet.

Rama syn på integrering er:

Lære seg språket, ta utdanning, komme ut i arbeid. Forstå de norske verdier og kultur. At alle har ansvar til å ta initiativ, men det går begge veier. Det norske samfunnet må forstå at innvandrere kan ikke være 100% norske.

I motsetning til **Rama**, har ikke **Ali** tillitt til det norske samfunnet. Dette er fordi i enhver situasjon har han følt seg som innvandre. Ifølge han, vil han aldri bli akseptert som 100% norsk. I tillegg til de ukjente farene i det norske samfunnet:

Ali:

Jeg har ikke tillit til det norske samfunnet. Jeg er ikke norsk, jeg er muslimsk Iraker. Jeg vil heller aldri bli akseptert som 100% norsk. Min tillitt til samfunnet handler ikke om kjønn, men heller de feil miljøene som man kan havne opp i. Som drikke og rus kulturen.

Kapittel 5 – Drøfting

5.1 Introduksjon

I dette kapitlet vil jeg ta i bruk den teoretiske referanserammen og den faglige kunnskapen fra kapittel 2, samt funnen fra intervjuene i kapittel 4, for å drøfte problemstillingen. Drøftingen skal besvare følgende problemstilling:

Hvordan forstår unge voksne muslimer fra Midtøsten det norske kvinnesynet, og hvordan håndterer de det i praksis?

Jeg velger å løse drøftingsdelen ved å ha en sammensatt tekst, hvor det går en rød trå gjennom hele tema.

5.1.1 Kjønnsproblematikk i et flerkulturelt samfunn

Multikulturalismen prøver å forstå og akseptere alle kulturelle forskjeller i et samfunn (Eriksen & Stjernfelt, 2009, s.21). De kulturelle forskjellene inneholder blant annet variasjoner i verdier, normer og holdninger (Schiefløe, 2011, s.192). Et av de store debattene om kulturelle forskjeller er kjønnspektivet. Ifølge Butler blir kjønn konstruert i de diskursive praksis. Denne praksisen fungerer som en maktdiskurs som virker normgivende overfor kjønn (Jegerstedt, 2008, s.75-76). Dette skjer når de kulturelle møtene imiteres, og en fellesenighet om hva som er kjønnsideal oppstår (Butler, 1988, s.519-522). Bourdieu referer til doxa som denne legitime fellesenigheten i et samfunn (Aakvaag, 2008, s.157).

Kjønnsrollemønstre er sterke kulturelle markører for forskjellighet, om hva som er legitimt norm overfor kjønnene. Disse kjønnsnormene og verdier understreker hva som er ønskelig i et samfunn (Schiefløe, 2011, s.140).

For å forstå hvordan det norske kvinnesynet blir oppfattet blant unge voksne muslimer, må vi først forstå variasjonen mellom ulike kulturer. Måten individer oppfatter kjønnsrollene er påvirket av hvilken kultur eller religion man tilhører, altså de sosiale strukturene og normene (Jegerstedt, 2008, s.75-76). De ulike diskursene danner forventinger om grunnleggende ulikhet mellom ikke-vestlige og vestlige idealer om kjønn. Vi skaper en dikotomi mellom hvordan "de gjør det" og hvordan "vi gjør det" (Eriksen & Sajjad, 2020, s.56). Undersøkelsen har vist at unge voksne muslimer fra Midtøsten gir uttrykk for et mer tradisjonalt syn på kjønn enn det vestlige synet. Selv om alle informantene er opptatt av likestilling. Ifølge dem

handler likestilling om at kvinner og menn skal ha like rettigheter og muligheter med utgangspunkt på utdanning, arbeid og valgmuligheter. Likevel mener endel av informantene at det finnes en del forskjeller mellom kjønnene. Ali definerte at menn og kvinner er biologisk forskjellige, og skillet blir uttrykt i kultur, religion og miljø. Mustafa hevder at en kvinners frihet stopper når religion begynner. Mens Rama ser på likestilling mellom kjønnene som retten til å "gjøre som man vil". Likevel understreker Ali og Mustafa at kvinner kan ikke opptre med denne friheten, dette er på grunn av de kulturelle og religiøse normene en kvinne er pålagt.

Informantenes forståelse av det norske kvinnesynet er avhengig av deres forståelse til den kontekstuelle kjønn befinner seg i (Butler, 1988, s.519-522). Rama har en mer kulturel relativistisk holdning. Hun understrekte at minoritetskulturer forståelse av kjønn og likestilling er noe annet enn den vestlige majoritets forståelsen av kjønn. Hun hevder at det er to ulike kulturelle kamper om likestilling. Av den grunn må de kampene tas hver for seg. En faktor som spiller inn her er, om kulturelle holdninger overfor kjønn blir sett på relativt og forstått ut fra seg selv. Man skiller de ulike tolkningene, og kan ikke gjør en kvalitetsvurdering av hva som taler best i den rette konteksten (Eriksen & Sajjad, 2020, s.48). Dette var Wikans kritikk når hun hevdet at det må være lov å mene at noe er bedre enn noe annet, selv om det innebærer en kritikk av minoritetene (Wikan, 1995, s.32). Som et resultat av dette skiller vi majoritetens syn på likestilling mellom kjønn og minoritetssyn på likestilling. Derimot velger noen enkelte individer å se på kjønns mønstrene i andre kulturer gjennom sin egen kulturelle forståelse. Dette er en etnosentrisk holdning, det å måle andre kulturer ifra ens verdier (Eriksen & Sajjad, 2020, s.48). Dette er noe vi kan observere og bemerke gjennom den ene informant, nemlig Ali. Ali ser på kjønnsroller og likestilling mellom kjønn ut fra sin kulturelle bakgrunn.

Ofta kan man ha en tendens til å plassere folk eller fenomener i feil kontekst eller sammenheng (Eriksen og Sajjad, 2020, s.47-48). Denne feil kontekstualiseringen kommer av hvordan vi velger å forstå fenomener. For eksempel var Sarahs syn på norske kvinner knyttet til åpenhet for drikkekultur. Når hun møtte en norsk kvinne som ikke drakk alkohol, opplevde hun at det motstridende med hennes oppfattelse av norske kvinner. Dette stereotypiske mønstret om norske kvinner som går lettkledd, drikker og ligger med hvem som helst kommer til syne hos alle informantene (Eriksen og Sajjad, 2020, s.56-57). Alis oppfattelse av kjønnsnormene i Norge, er mest påvirket av det norske kvinnesynet. Hvor norske kvinner

opptrer som frie med null grenser overfor blant annet bekledning, sex og alkohol. Ifølge han stiller ikke det norske samfunnet lenger noen forventinger eller krav til kvinner. Med andre ord normene og idealene overfor kjønn har endret seg i Norge, eller er visket ut. Dette gir handlingsrom for kvinnen til personlig autonomi, sagt med andre ord være frie individer (Schieffloe, 2011, s.149). Mustafa hevder at flere fra samme miljø har reagert på norske kvinner, hvor det er en felles oppfatning av at norske kvinner ikke eier skam. Dette bekrefter til og med Sarah når hun referer til norske kvinner som "løse kvinner". Denne felles forståelsen om norske kvinner fungerer som selvoppfyllende profetier (Eriksen & Sajjad, 2020, s.57-58). Disse selvoppfyllende profetier går igjen i innvandrere miljøer som opptrer som moralpoliti i Grønland (Aftenposten, 2010). Stigmatisering av norske kvinner påvirker minoritetens møte med majoriteten.

Hvordan minoritetskulturer forholder seg til majoritetskulturen er blant annet påvirket av forholdet og forståelsen av kjønnsmodellene. Det norske kvinnesynet blir forstått og tolket fra informantenes forståelser og forventinger om hva som er riktig norm overfor kjønnene. Problemet ligger i at normregulerte miljøer operere diskursivt, hvor de fungerer som både regulerende og produktivt. Butlers performative begrep omhandler at kjønn er mer noe du gjør enn noe du er (Jegerstedt, 2008, s.75-76). Av den grunn velges ikke kjønn. Individer repeterer kun de kjønnsdiskursene man ufrivillig er en del av (Butler, 1988, s.519-522). Dette forklarer hvordan samfunnet eller enkelte grupper definerer kjønn gjennom normene og idealene samfunnet pålegger. Normen knyttet til kvinnesynet rammer ikke kun det norske kvinnesynet eller de som bryter med normen. Det er noe som rammer alle individer i samfunnet. Normene forteller hvordan en kvinne skal opptre og handle. De definerer identiteten til aktører. Dette gjelder både normfølgerne og sosiale avvikere (Ungdom, 2015, s.19). Funnene viser at normfølgere som Sarah, Ali og Mustafa kan ha formeninger om individer eller grupper som opptrer utenfor normen, som for eksempel norske kvinner. Ifølge Ali må en kvinne handle innenfor den gitte normen, for å ikke bli fremstilt som sosial avviker. Der normbruddet kan medføre til stemping av individet. Hans oppfatning av norske kvinner er at de opptrer som frie og åpne kvinner, uten grenser. Han referer til at norske kvinner opptrer som sosiale avvikere fra hans egen kulturelle kontekst.

Alle samfunn har en rekke holdninger til kjønnsrollene, hvordan kvinner og menn skal opptre i de ulike diskursene. Disse kjønnsforventinger og holdninger virker sterkere overfor en kvinne enn en mann. Ifølge funnene mente Ali at dersom en kvinne handler utenfor normen

blir hun automatisk stemplet i negativ forstand. Friheten og handlingsrommet til kvinnen er begrenset av det normregulerte samfunnet som pålegger hvordan en kvinne skal opptre. Individer som opererer med normativ kontroll, har en tendens til å komme fra små miljøer. Dette er fordi normen er sterkere i de mindre miljøer fordi det er flere normvoktere, slik som Ali og Mustafa (Schiefløe, 2011, s.149). Under presentasjon av funnene, sier Ali at han føler ansvar overfor sine søstre. Dette er fordi han føler seg som normvokter for det samfunnet pålegger kvinner. Som vist i funnene, normene overfor kvinner virker sterkere enn normene overfor menn. Sarah hevdet at hennes kulturelle og normregulert samfunn har begrenset hennes handlingsrom. Selv om hun ønsker å delta i majoritetskultur, kan enkelte normer innenfor majoritetskulturen være vanskelig å imøtekomme. Dette gjelder i sterk grad drikkekulturen. Sarah opptrer som umotivert avviker (Martinussen, 2008, s.262). Når sant skal sies velger hun å bryte med majoritetskulturen på grunn av at hennes religiøse identitet er sterkere enn de norske verdiene.

Funnene viser at menneskers adferd ikke kun drives av kulturelle- og samfunnsforventinger, men av thymos. Individenes eller gruppenes verdivurdering av hva som er rett og galt er sterkt påvirket av hva de anser som stolthetsverdi eller ikke. Klarer ikke individer eller miljøer å leve opp til slike forventinger eller stander fører det til en skamfølelse (Fukuyama, 2019, s.28-29). Denne kampen om allmenn anerkjennelse illustrert ved at det åpne og frie norske kvinnesynet blir utfordret av delvis anerkjennelse, mennesker og grupper tilhørigheter av sterke normregulerte kvinnesamfunn (Fukuyama, 2019, s.13). Normvoktere som Ali og Mustafa hevder at grensen til en kvinne går når en kvinne blir en mann i hennes frihet og handlingsrom. For eksempel refereres norske kvinner til en slik skamfull anerkjennelse. Thymos blir drevet av den sterke troen på at det eksisterer en legitim verdi (Fukuyama, 2019, s.28-29). Denne troen på verdi og en legitim norm kan knyttes opp til de religiøse og sosiale strukturer de unge voksne muslimene er en del av.

Bourdieu's begrep doxa, understrekker akkurat denne dualiteten om hva som skal være gjeldende norm i et flerkulturelt samfunn. Den herskende enigheten i samfunnet om hva som er gjeldende norm overfor kvinner (doxa), blir utfordret av heterdoxa, som er minoritetskulturers syn på kjønnsnormene. Minoritetsgrupper utfordrer denne legitime tanken i det norske samfunnet, når de stiller forventinger til sine kvinner og norske kvinner. Dette blir påpekt av Ali, som mener at det norske samfunnet må passe på sine kvinner. Samtidig blir det forsterket når Mustafa referer til, at kvinner ikke kan svømme når menn er til stede. Det norske

samfunnets forsvarer likestillingspolitikken mot minoritetskulturer, ved å stille krav og forventinger til innvandrere kvinner. Dette forsvaret beskrives som otradoxa. Dette viser at samfunnet er dynamisk og ikke statisk. Når det norske kjønnsperspektivet blir utfordret av innvandrermiljøers syn på kjønn, blir ting automatisk gjenstand for debatt og strukturene endrer seg. Dette krever nytt legitimeringsarbeid. Derfor blir kjønnsdebatten i et flerkulturelt samfunn viktig (Aakvaag, 2008, s.156-157). Det er viktig å bemerke at det motsatte gjelder. Minoritetskulturer kommer fra majoritetskulturer fra andre land. Innvandrene enighet om hva som er gjelden norm for kjønn, kan i deres forståelse være den legitime «doxa». Hvor de opplever at det norske samfunnet utfordrer deres doxa, med de nye tankene og ideene (heterdoxa). Av den grunn prøver innvandrere miljøer å forsvare seg selv mot det norske samfunnet ved å virke avvisende. Dette la seg observeres når Ali hevder at han er ikke Norsk, men Iraker. Dermed understreker han, hans tilhørighet og identitet. Samt at Rama sier at innvandrere foreldre er redde for at egne barn skal opptre på samme måte som norske.

I debatten om det flerkulturelle samfunnet, dukker spørsmålet om integrering og assimilering opp. En faktor som spiller inn, er at æresbegrepet ofte blir knyttet opp mot kvinner. Ofte blir begrepet ære knyttet opp til en kvinne, slik vi fikk illustrert i Fadime Sahindal saken (Majaaland, 2018). Rama hevdet at flere innvandrere foreldre er skeptiske til de kulturelle normene og verdiene i det norske samfunnet. Mye av årsaken er at de ikke samsvarer med de religiøse og kulturelle verdier de er vokst opp med. Ifølge Mustafa kan ikke en kvinne fra Midtøsten gjøre som en norsk kvinne som blant annet drikker alkohol, gå lettkledd, bli sett med ukjente menn osv. Dette er fordi religionen forbyr henne til å handle like fritt som en norsk kvinne. Det medfører at man møter de norske normene og verdiene med skepsis. Årsaken er at de norske kjønnsdiskursene fremstår som ukjente blant innvandrere miljøer fra Midtøsten. Tross alt opptrer ikke kun muslimske minoritetsmiljøer fra Midtøsten som sterke normregulerte samfunn, men det gjør også det norske samfunnet. Funnen viser at forventningene det norske samfunnet stiller til muslimske kvinner fra Midtøsten, er med å påvirke det totale bilde av det norske kvinnesynet. Forventinger som innebærer at en kvinne skal ta av seg hijaben, bli med på svømming, eller delta i sosiale arrangementer hvor alkohol er innblandet. Det er viktig å understreke at drikkekulturen i Norge blir sterkt kritisert av informantene, dette er på bakgrunn av islam forbyr alkohol. Å imøtekomme slike forventinger danner avstand og er med å skape det stereotypiske bilde om det norske kvinnesynet. Det er en enighet blant informantene at integrering for innvandrere innebærer blant annet å lære seg språket, ta utdanning, komme seg ut i arbeid og forstå seg på norsk kultur og norske

verdier. Rama mener at forståelse i et flerkulturelt samfunn må gå begge veier, hvor begge partnere må ta initiativ til å forstå den andres livsverden. Hun understreker at det norske samfunnet må ikke forvente en assimileringssprosess, hvor det stilles forventninger til at innvandrere skal gi avkall på sin kultur (Eriksen & Sajjad, 2020, s.79-80).

Den økende etniske- og kulturelle differensiering i samfunnet binger oss til spørsmålet: Hvordan kan målet om likestilling mellom menn og kvinner oppnås innenfor rammene av et flerkulturelt samfunn? Mohammed Bin Mahathi (1970) hevdet at et flerkulturelt samfunn kan være harmonisk, nemlig ved at det eksisterer en felles respekt og forståelse for grupperenes adferd og tenkemåter. Dette er mulig dersom det finnes tillit og lojalitet blant samfunnsmedlem (Eriksen & Stjernfelt, 2009, s.47-49 & s.52). Innvandrernes tillit til det norske samfunnet blir ikke utfordret av kjønnsperspektivet, slik Ali hevdet. Tilliten blir utfordret av at man tar for gitt, at innvandrere skal delta i ulike praksiser, som blant annet drikkekulturen i Norge. Innvandrernes tillit til det norske samfunnet blir svekket av at man tar for gitt at nye ankommer skal akseptere og delta i alle samfunnsstrukturene. Det er lettere for en person som besitter en del ressurser og makt å gi tillit, enn for en person med færre ressurser og forståelse for ulikheter. Konflikter mellom lojalitetsmoral og regelbundet moral kan forstås i lys av personforståelse og kulturforskjeller, men det kan også tolkes med utgangspunkt i forskjeller i livssituasjoner og overlevelsesstrategier.

Kapittel 6 – Konklusjon

Likestillingsdebatten i det flerkulturelle samfunnet, har sitt fokus på det helhetlige samfunnet. Alle mennesker lever per definisjon i et samfunn, men det å leve i et samfunn kan arte seg på svært forskjellige måter. Ganske mange mennesker har lite med det helhetlige samfunnet å gjøre. Forestillingen om at «samfunnet er oss selv», eller at «samfunnet representerer oss», er sjeldne i verden som helhet. Mange steder representerer samfunnet bare noen få grupper eller miljøer i et samfunn. For å kunne skape det helhetlige samfunnet, kreves det lojalitet. Det går kanskje an å si at innvandrernes integrasjonsprosess står og faller på deres lojalitet og tillit til samfunnet. For at det skal kunne skje, må innvandrerne føle seg hjemme i Norge. For at de kan føle seg hjemme, må de være aktive deltakere i samfunnet. Dette innebærer å vite hvilke rettigheter og plikter man har, noe som krever felles forståelse mellom minoritet og majoritet.

Denne tilliten til det norske samfunnet blir svekket av stereotypiske tanker om kjønn, spesielt synet på kvinner. Ofte er våre holdninger og oppfattelser rundt kjønn styrt av de sosiale diskursene og forventingene til hvordan kvinner og menn skal oppføre seg. De sosiale diskursene forteller oss hvordan vi skal handle rundt normene og reglene samfunnet, og kulturen pålegger oss. Det er vanlig å gå ut fra at normer og verdier er knyttet til regler eller personlige relasjoner. Det vil si at man enten er følger av de generelle reglene om rett og galt, eller at man tenker mennesker har bestemte forpliktelser. De to formene knyttes gjerne til samfunnsperspektivet. Mange kulturkonflikter kan ses i lys av motsetninger mellom regelbundet norm eller en lojalitet overfor verdier. Thymos er et eksempel på hva som driver et menneske til å handle, og ofte er individenes handlinger påvirket av en verdivurdering. Det som er gjeldende enighet blant minoritetskulturen, er noe annerledes enn hos majoritetskulturen. Ofte kolliderer disse verdivurderingene.

Innvandrerne møte med det norske kvinnesynet er påvirket av deres syn på hva som er legitim oppførsel for kvinner. Dette utfordrer det demokratiske bilde Norge fremmer. Likestilling mellom kvinner og menn er den aller viktigste verdien i det norske samfunnet. For å kunne overføre den eller komme til enighet, må det skje et nytt legitimeringsarbeid. Dette krever lojalitet fra minoriteter overfor samfunnets majoritet.

Spørsmålet som må stilles er dermed: Hvordan kan man forvente at innvandrere skal føle lojalitet og tilhørighet overfor samfunnet?

Kapittel 8 – Referanseliste

Aakvaag, G. C. (2008). *Moderne sosiologiske teori*. Trondheim: Abstrakt forlag.

Aftenposten. (2010, 12. januar). Moralproblemet splitter. Hentet fra

<https://www.aftenposten.no/norge/i/2dxVv/moralproblemet-splitter>

Barne- og familiedepartementet. (2018, 20. desember). Nummer to i verden på likestilling.

Hentet fra [https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nummer-to-i-verden-pa-](https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nummer-to-i-verden-pa-likestilling/id2623472/)

[likestilling/id2623472/](https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nummer-to-i-verden-pa-likestilling/id2623472/)

Befring, E. (2020). *Sentrale forskningsmetoder : Med etikk og statistikk* (2. utg. ed.). Oslo:

Cappelen Damm akademisk.

Brinkmann, S. & Tanngaard, L. (2010). *Kvalitative metoder. En grundbog* (1.utg.). Danmark:

Hans Reitzels Forlag.

Butler, J. (1988). Performative Acts and Gender Constitution: An Essay in Phenomenology and Feminist Theory. *Theatre Journal*, 40(4), 519-513. Hentet fra

https://www.amherst.edu/system/files/media/1650/butler_performative_acts.pdf

Dalen, M. (2013). *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming*. Oslo:

Universitetsforlaget.

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.

Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6.utg.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Danielsen, K. (2007). Bokanmeldelse: Inger Furseth: «From Quest for Truth to Being Oneself. Religious Changes in Life Stories». *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 50(4), 609-

621. Hentet fra <https://www.idunn.no/file/pdf/33216221/bokanmeldelser.pdf>

Eidhamar, L. G. (2016). Unge norske muslimers refleksjoner rundt fenomenet

ære. *Religionsvidenskapelig Tidsskrift*. ISSN: 0108-1993. (65). 123 - 146. Hentet fra

<https://tidsskrift.dk/rvt/article/view/25035/21962>

Eriksen, T. H & Sajjad, T. A. (2020). *Kulturforskjeller i praksis. Perspektiver på det flerkulturelle Norge* (7. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Eriksen, J. M. & Stjernfelt, F. (2009). *Adskillelsens politikk. Multikulturalisme – ideologi og virkelighet*. Oslo: Forlaget Press.

FN-sambandet. (2021, 12. mars). Likestilling mellom kjønnene. Hentet fra <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal/likestilling-mellom-kjoennene>

Fukuyama, F. (2019). *Identitet. Hvordan tap av verdighet truer demokratiet vårt*. Oslo: Dreyers Forlag.

Jacobsen, C. M. & Gressgård, R. E. (2002). En kvinne er ikke bare en kvinne. I *kjønnsrettferdighet. Utfordringer for feministisk politikk*, Host, Cathrine (red.). Gyldendal Akademisk: Oslo, s.189-230.

Jegerstedt, K. (2008). Judith Butler. Mortensen, Ellen et. al. (red.), *kjønnssteori*, s. 74-86. Oslo: Gyldendal akademisk.

Kristiansen, A.A. (2017, 9. august). Beit Høie om norske verdier: Likestilling er vår viktigste verdi. Hentet fra <https://www.dagbladet.no/nyheter/likestilling-er-var-viktigste-verdi/68571482>

Krogh, T. (2014). *Hermeneutikk. Om å forstå og fortolke* (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.

Kulturdepartementet. (2019, 14. november). Jenterom, gutterom og mulighetsrom. Likestillingsutfordringer blant barn og unge. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/efa97f020331439a8adbb84dd90ab426/no/pdfs/nou201920190019000dddpdfs.pdf>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2012). *Det kvalitative forskningsintervju* (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.

Majaaland, M. (2018, 30. august). Fadime ble et symbol i kampen mot æresdrap etter å ha blitt brutalt drept av sin egen far. Nå er han løslatt. Hentet fra

<https://www.aftenposten.no/verden/i/rLjB98/fadime-ble-brutalt-drept-av-sin-egen-far-for-aa-foelge-kjaerligheten-naa>

Martinussen, W. (2008). *Samfunnsliv: Innføring i sosiologiske tenkemåter* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

NSD. (2020). Fyller ut meldeskjema for personopplysninger. Hentet fra <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/>

Repstad, P. (2007). *Hva er sosiologi*. Oslo: Universitetsforlaget.

Ryste, M. E. & Ikdahl, I. (2019, 1. juli). Likestilling. Hentet fra <https://snl.no/likestilling>

Schiefloe, P. M. (2011). *Mennesker og samfunn. Innføring i sosiologisk forståelse* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Skauge-Hagland, M. (2014, 17. januar). Etnisk norsk målestokk for likestilling. Hentet fra <https://forskning.no/likestilling-innvandring-kjonn-og-samfunn/etnisk-norsk-malestokk-for-likestilling/594168>

Ungdom, S. (2015). Utvalgte avsnitt fra Riv Gjerdene. *Et normkritisk metodemateriale i antidiskriminerende arbeide*.

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Widerberg, K. (2001). *Historien om et kvalitativ forskningsprosjekt -en alternativ lærebok* (2. utg.) (2005). Oslo: Universitetsforlaget.

Wikan, U. (1995). *Mot en ny underklasse: innvandrere, kultur og integrasjon*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Ødegaard, T.C. (2018, 28. januar). En av landets viktigste stemmer taler i Drammen. Hentet fra <https://www.dt.no/drammen/nyhet/politikk-og-samfunn/en-av-landets-viktigste-stemmer-taler-i-drammen/s/5-57-810452>

Østberg, S. (2005). *Muslim i Norge. Religion og hverdagsliv blant unge norsk- pakistanere* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Kapittel 9 – Vedlegg

Intervjuguid

Bakgrunn:

- Kjønn:
- Alder:
- Hvor lenge har du oppholdt deg i Norge?

Innhold:

1. Hva legger du i likestilling mellom kjønnene?
2. Hva er kvinnerettigheter for deg?
3. Hva mener du om den norske kulturen når det kommer til kjønnsrollene?
4. Kan du fortelle litt om dine erfaringer når du møter norske kvinner i hverdagen og hvordan du håndterer disse møtene? (Hvordan reagerer du på disse møtene?)
5. Er det noe mer enn noe annet som du reagerer på i det norske kvinnesynet?
6. Opplever du at andre i ditt miljø opplever utfordringer eller konflikter i møte med det norske kvinnesynet? (Hva tror du er årsaken for det?)
7. Tror du det er form for stereotypi eller skeptisisme blant innvandrere fra Midtøsten i forhold til det norske kvinnesynet? (Hvis ja: Hvorfor?)
8. Hvordan håndterer du disse forskjellene i praksis?
9. Stilles det forventinger som en innvandrer kvinne i det norske samfunnet, og er disse forventningene vanskelig å håndtere/imøtekomme?
10. Har du tillit til det norske samfunnet? (Hvorfor/hvorfor ikke?)
11. Hva legger du i begrepet integrering?
12. Hva har vært mest utfordrende under integreringsprosessen?
13. Er det noe mer du vil tilføye i forhold til dette tema?

Vil du delta i forskningsprosjektet

"Unge voksne muslimer i møte med det Norske kvinnesyn"

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er en bacheloroppgave i sosiologi ved Universitetet i Stavanger. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Prosjektet er en bacheloroppgave som skal undersøke hvordan det norske kvinnesynet blant unge voksne innvandrere fra Midtøsten fremstilles.

Problemstillinger / forskningsspørsmål:

Hvordan forstår unge voksne muslimer fra Midtøsten det norske kvinnesynet, og hvordan håndterer de det i praksis?

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Stavanger, Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Institutt for medie- og samfunnsfag er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalgsriterier for denne forskningsprosjekt er at informanten kommer fra Midtøsten og har muslimsk bakgrunn. Alderen skal ligge mellom ca. 20-25 år. Deltakeren skal ha oppholdt seg i Norge i en god periode, og ha endel kunnskaper om det Norske samfunnet. Det stilles ikke krav til å beherske det norske språket. Informanten kan benytte arabisk eller engelsk for å kommunisere med studenten.

Informanten deltar i forskningsprosjektet på bakgrunn av disse kriteriene, for å kunne dekke oppgavens rammer.

Hva innebærer det for deg å delta?

For å kunne besvare oppgaven, vil det holdes et intervju med deltakeren. Intervjuet vil gjennomføres våren 2021 og vil vare ca. 1 time. Gjennom avtale mellom deltaker og studenten, vil man avtale hvor og når intervjuet finner sted. Intervjuet vil bli tatt opp med lydopptak eller lignende, og studenten kommer til å ta notater av samtalen. Intervjuet inneholder spørsmål om kvinnesynet i Norge og informantens erfaringer rundt dette tema.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Ved Universitetet i Stavanger er det kun meg og min veileder og eventuelt prosjektansvarlig ved instituttet som vil ha tilgang til informasjonen.

Ingen uvedkommende får tilgang til personopplysningene dine. Ditt navn og dine kontaktopplysninger vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Alle data blir lagret innelåst eller i en kryptert fil.

Studenten er underlagt taushetsplikt og alle data vil bli behandlet konfidensielt og anonymisert.

Prosjektet skal avsluttes juli 2021 og alt materialet vil da slettes. Informanter som ønsker det kan få en kopi av oppgaven etter at den er levert våren 2021.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 30.06.20. Personopplysninger og eventuelle lydopptak skal slettes ved prosjektslutt.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Stavanger har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med Universitetet i Stavanger, ved

- Studentens navn: [REDACTED]
- Prosjektets veileder, Ragnhild Sjurseike, ragnhild.sjurseike@uis.no, tlf: 51831680
- Prosjektansvarlig ved instituttet: Ragnhild Sjurseike, ragnhild.sjurseike@uis.no, tlf: 51831680
- Vårt personvernombud ved: Rolf Jegervatn, rolf.jegervatn@uis.no, tlf: 51833081
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Forsker/veileder)

Eventuelt student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [*Midtøsten muslimer om det norske kvinnesynet*], og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i [*sett inn aktuell metode, f.eks. intervju*]

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 30.06.21

(Signert av prosjektdeltaker, dato)